

Nr 210

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 171 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 31 maj 1963, föreslagit riksdagen att dels besluta, att huvudmannaskapet för den av staten drivna mentalsjukvården m. m. skall enligt de förutsättningar samt i den omfattning och på de villkor som departementschefen i nyssnämnda statsrådsprotokoll förordat överföras till landstingskommunerna den 1 januari 1967, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med landstingen om deras övertagande av mentalsjukvården m. m. i huvudsak enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet förordat principavtal och eljest angivna grunder.

Propositionen

I propositionen föreslås, att landstingskommunerna den 1 januari 1967 skall övertaga huvudmannaskapet för den av staten bedrivna mentalsjukvården och vården av epileptiker. Huvudmannaskapet för specialvården av s. k. psykopater skall dock, om ej annorlunda överenskommes, övertagas senast den 1 januari 1970. Från övertagandet undantages undervisningen och vården av sådana psykiskt efterblivna, som skall mottagas vid statens blind- och dövskolor.

Förslaget innebär, att landstingskommunernas huvudmannansvar i princip kommer att omfatta alla former av slutna och öppna mentalsjukvård inklusive undervisningen och vården av psykiskt efterblivna samt epileptikervården. Detta medför att kropps- och mentalsjukvården kan samordnas under enhetligt landstingskommunalt huvudmannaskap.

På grundval av resultaten av överläggningar mellan företrädare för staten och landstingskommunerna framlägges i propositionen förslag till de allmänna bestämmelser, som skall ligga till grund för de olika landstingskommunernas övertagande av den statliga mentalsjukvården. Reformens genomförande förutsätter därutöver att särskilda avtal härom upprättas mellan staten och respektive landstingskommun.

I de allmänna bestämmelserna är intagna vissa grundläggande villkor såsom att landstingskommunerna vederlagsfritt skall övertaga statens mentalsjukhus m. m. samt att staten skall lämna bidrag till investerings- och

drifftkostnader. Vårdorganisationen skall angivas i särskilda vård- och regionplaner. De föreslagna bestämmelserna inskränker i princip inte landstingskommunernas frihet att själva disponera de övertagna institutionerna och organisationen av mentalsjukvården. Statens förpliktelser mot sjukhusens personal skall övertagas av landstingskommunerna med garanti av dessa, att de anställda, så länge de innehar samma eller motsvarande tjänst, skall vidblivas för dem vid avtalens ikraftträdande gällande statliga anställningsvillkor därest dessa inte dessförinnan ersatts av andra bestämmelser, tillkomna efter förhandlingar mellan landstingskommunerna och berörda personalorganisationer.

De ekonomiska villkoren i de allmänna bestämmelserna skall tillämpas under fem år, d. v. s. intill utgången av år 1971. Dessförinnan skall förutsättningslösa förhandlingar upptagas mellan parterna beträffande statens bidrag så att nya överenskommelser om de ekonomiska villkoren kan tillämpas från och med år 1972.

Beträffande detaljerna i förslaget torde utskottet få hänvisa till propositionen.

Motioner

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sörlin m. fl.* (I: 790) och den andra inom andra kammaren av herr *Kärlander m. fl.* (II: 955), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta att rätt till särskild ersättning för merkostnader i analogi med vad som föreslås i anteckning a) till punkt 11 av de allmänna bestämmelserna i fråga om Norrbottens län må på enahanda grunder föreligga för samtliga de fyra nordligaste länen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Ringaby* och *Yngve Nilsson* (I: 791) och den andra inom andra kammaren av herrar *Magnusson* i Tumhult och *Nilsson* i Bästekille (II: 958), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte a) besluta att en ortsindexering av anläggningsbidragen skall ske efter samma principer som tillämpas vid skolbyggen; b) besluta att driftbidraget till platser vid andra sjukhus än psykopatsjukhus beräknas på ett medeltal av kostnaderna vid den fjärdedel av samtliga vårdanstalter som har den mest adekvata vården; c) beakta vad som i motionerna i övrigt anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Harald Pettersson m. fl.* (I: 793) och den andra inom andra kammaren av herr *Gomér m. fl.* (II: 957), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av förevarande proposition måtte I. A. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågorna rörande landstingens utgifter i anledning av övertagandet av huvudmannaskapet för den nu statliga mentalsjukvården särskilt

måtte beaktas vid överväganden rörande dels skatteutjämningsbidrag till landstingen, dels statsbidragsgivning till kroppssjukvården, så att landstingen till fullo kompenseras för de ökade utgifter de åsamkas genom huvudmannaskapsreformen; B. att vid förhandlingar med envar av landstingskommunerna rörande huvudmannaskapsreformens genomförande följande måtte iakttagas i fråga om tillämpningen av de allmänna bestämmelserna för landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m.: 1) beträffande punkterna 11 och 13 att i fråga om utbyggnad, därest vid rationell utbyggnad andra kostnader än som avses i punkt 13 ej skäligen kan täckas med bidrag enligt punkt 11, bidrag enligt punkt 13 må tagas i anspråk även för annat ändamål än i propositionen angivna gemensamhetsanordningar, dock högst med verkliga kostnaden och tillsammans med bidrag till nämnda gemensamhetsanordningar med högst det belopp som anges i punkt 13; 2) beträffande punkt 20 att, därest antalet patienter från landstingskommun, som enligt gällande bestämmelser skulle ha erhållit vård vid statens mentalsjukvård, nämnvärt överstiger det antal som erhålles enligt i punkt 20 angivna grunder, det högre antal patienter må fastställas, som närmast sammanfaller med det antal patienter från landstingskommunen som enligt gällande bestämmelser rätteligen skulle ha erhållit vård vid den statliga mentalsjukvården; 3) beträffande punkterna 21 och 22 att punkt 22 må gälla personalpensionskostnader, socialförsäkringsavgifter o. d., så långt dessa nu är fastställda, och att, därest statsmakterna ålägger landstingskommunerna att före utgången av år 1971 i egenskap av arbetsgivare erlagga avgifter för de anställdas räkning i större utsträckning än som nu är fastställt, ökningen av arbetsgivaravgifterna må räknas som löneökning enligt punkt 21; II. beakta vad i motionerna i övrigt anförts;

dels en inom andra kammaren av herr *von Friesen m. fl.* väckt motion (II: 956), i vilken hemställts att riksdagen vid behandlingen av nu ifrågasvarande proposition måtte 1) besluta utforma de föreslagna driftbidragen så att landsting, som före år 1966 själva investerat stora belopp i den mentala vården, ej missgynnas i förhållande till andra landsting, samt 2) i övrigt beakta i motionen anförda synpunkter;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Ståhl* och *Eskel* väckt motion (II: 959), i vilken hemställts att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte besluta att för åstadkommande av bästa möjliga utgångsläge för förhandlingarna om landstingens övertagande av huvudmannaskapet för mentalsjukvården f. n. avslå föreliggande proposition, samt att hos Kungl. Maj:t begära att de förhandlingar om överflyttning av huvudmannaskapet, som i propositionen förutsättes, måtte fullföljas i sådan takt, att på grundval därav en proposition om övertagandet kan föreläggas riksdagen i god tid före den 1 januari 1967.

Beträffande motiveringen för yrkandena torde få hänvisas till motionerna I: 790, I: 791, II: 957, II: 956 och II: 959.

Utskottet

Organisationen av sjukvården i vårt land har under senare tid alltmer inriktats på en samordning under landstingskommunal ledning. Betydelsefulla åtgärder i detta syfte har varit genomförandet av den nya sjukvårdslagen samt beslutet att från och med den 1 juli innevarande år överföra huvudmannaskapet för tjänsteläkarväsendet till landstingen. Det nu förevarande förslaget att överföra huvudmannaskapet för mentalsjukvården till landstingen utgör ett led i samma strävan till en enhetlig sjukvårdsorganisation. Inte minst är det från humanitära synpunkter angeläget, att mentalsjukvårdens isolering brytes och att kropps- och mentalsjukvården kan sammanföras i en gemensam sjukvårdsorganisation. Från dessa utgångspunkter hälsar utskottet med tillfredsställelse, att mentalsjukvården överföres till landstingskommunalt huvudmannaskap.

Det i propositionen framlagda förslaget till huvudmannaskapsreform har föregåtts av överläggningar mellan inrikesdepartementet och Svenska landstingsförbundet. De allmänna riktlinjer för landstingens övertagande av mentalsjukvården, som därvid uppdragits, avses senare komma att följas av särskilda avtal mellan staten och de enskilda landstingen.

I motionen II: 959 har föreslagits att den föreliggande propositionen skulle avslås för att åstadkomma bästa möjliga utgångsläge för förhandlingarna med de enskilda landstingen. Då det är angeläget att den föreslagna huvudmannaskapsreformen kommer till stånd vid avsedd tidpunkt och då landstingsförbundet såsom företrädare för landstingen anslutit sig till principerna för den föreslagna reformen, bör enligt utskottets mening den framlagda propositionen vara ägnad att läggas till grund för riksdagens beslut i ämnet. Motionsyrkandet om avslag på propositionen avstyrkes därför av utskottet.

Beträffande omfattningen av reformen innebär förslaget i propositionen, att landstingskommunerna såvitt avser patienter från landstingsområdena övertager huvudmannaskapet för den av staten bedrivna mentalsjukvården och vården av epileptiker. Från övertagandet skall dock undantagas undervisningen och vården av sådana blinda och döva psykiskt efterblivna barn, som skall mottagas vid statens blind- och dövskolor. Mot denna omfattning av huvudmannaskapsreformen har utskottet inte funnit anledning till erinran. Inte heller har utskottet något att erinra mot den föreslagna tidpunkten för överförandet, nämligen den 1 januari 1967, samt i fråga om psykopatvården senast den 1 januari 1970.

Föredragande departementschefen har närmare utvecklat principerna för mentalsjukvårdens organisation inom ett landstingsområde. Han har därvid framhållit, att det vårdorganisatoriska ansvaret bör bli av samma slag som föreligger inom kroppssjukvården samt understrukit betydelsen av en organisatorisk och byggnadsmässig sammansmältning av de olika specialite-

terna. Vad härutinnan anförts föranleder ingen erinran från utskottets sida liksom inte heller vad som anförts i fråga om utbyggnaden av den öppna och halvöppna sjukvården.

Det nu förevarande förslaget utgör ett principavtal, som skall läggas till grund för de olika avtal som sedermera skall upprättas mellan staten och de enskilda landstingen. De allmänna villkoren i principavtalet innebär bl. a., att landstingskommunerna utan vederlag skall övertaga statens mentalsjukhus m. m. samt att staten skall lämna bidrag som i princip innebär fullgod täckning för investerings- och driftkostnader. Grunderna för de ekonomiska villkoren skall enligt förslaget gälla i fem år från övertagandet, d. v. s. intill den 1 januari 1972. Dessförinnan skall förutsättningslösa förhandlingar upptagas mellan staten och landstingskommunerna rörande statens fortsatta bidrag till den övertagna vården.

De allmänna ekonomiska förutsättningarna i samband med landstingens övertagande av mentalsjukvården har behandlats i motionerna I: 793 och II: 957. I motionerna uttalas att hithörande spörsmål särskilt bör beaktas vid överväganden rörande dels skatteutjämningsbidrag till landstingen, dels statsbidragsgivningen till kroppssjukvården. Såväl frågan om skatteutjämningsbidrag som frågan om statsbidragsgivningen till kroppssjukvården är f. n. föremål för utredning i särskild ordning. Beträffande skatteutjämningsbidrag vill utskottet erinra om att 1958 års skatteutjämningskommitté genom tilläggsdirektiv innevarande år fått i uppdrag att även behandla frågan om skatteutjämningsbidrag mellan landstingen. De berörda frågorna torde sålunda komma att underställas riksdagen, sedan pågående utredningsarbete slutförts, vilket när det gäller skatteutjämningsbidrag torde komma att ske i början av nästa år. Någon riksdagens skrivelse i ämnet synes utskottet därför i nuvarande läge inte påkallad.

Vid landstingskommunernas övertagande av de staten nu tillhöriga mentalsjukhusen skall för sjukhuset erforderligt markområde även ingå. I övertagandet skall också inbegripas inventarier och annan utrustning. Mot dessa villkor finner utskottet inte anledning till erinran.

I motionen II: 956 har uttalats, att staten inte bör visa alltför stor njugethet, när det gäller överlåtelse av markområden i anslutning till de befintliga sjukhusen. Då denna fråga kommer att bli föremål för förhandlingar med de enskilda landstingen, anser utskottet något uttalande i ämnet inte nu böra göras.

Till landstingens investeringskostnader för sjukhusen skall enligt det föreslagna principavtalet kunna utgå upprustningsbidrag för upprustning av befintliga sjukhus samt anläggningsbidrag för inrättande av nya sjukhusenheter. Dessa bidrag skall kompletteras av särskilda utrustningsbidrag. Mot den föreslagna konstruktionen för upprustnings- och utrustningsbidragen har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Det föreslagna anläggningsbidraget skall enligt avtalsförslaget utgå med

ett enhetligt belopp av 55 000 kr. per plats vid helt nya sjukhus samt med 30 000 kr. per tillkommande plats vid befintliga sjukhus. Inom specialvården av psykiskt sjuka barn och s. k. psykopater skall dock anläggningsbidragen utgå med högre belopp. Bidragen avses bli värdebeständiga genom anknytning till byggnadskostnadsindex. Vid utbyggnad av ett befintligt sjukhus skall dessutom bidrag till de verkliga kostnaderna, dock högst 20 000 kr. per vårdplats, kunna utgå för erforderlig utvidgning av gemensamhetsanordningar.

I motionerna I: 793 och II: 957 har förordats, att det särskilda bidraget om högst 20 000 kr. skall kunna utgå även för andra ändamål än gemensamhetsanläggningar. I anledning härav vill utskottet erinra om att de i propositionen redovisade beloppen utgör schablonbelopp. En ändring av bidragskonstruktionen i den av motionärerna föreslagna riktningen skulle sannolikt erfordra en mera ingående detaljreglering från den bidragsgivande myndighetens sida än vad som nu är avsett. Då enkelhet eftersträvs i fråga om bidragsreglerna och då de föreslagna beloppen synes skäligt avvägda, är utskottet inte berett att förorda någon ändring härutinnan av avtalsförslaget.

En anpassning av anläggningsbidraget efter olika geografisk belägenhet har föreslagits i motionerna I: 791 och II: 958 samt I: 790 och II: 955. I de båda förstnämnda motionerna har förordats en ortsindeering efter samma principer som för skolbyggnader, medan i de båda sistnämnda motionerna föreslagits rätt till särskild ersättning för merkostnader för de fyra nordligaste länen i enlighet med vad som i avtalsförslaget avsetts skola gälla för Norrbottens län.

I anledning av vad som i motionerna I: 791 och II: 958 anförts om ortsindeering vill utskottet erinra om att denna fråga behandlats vid de förhandlingar som föregått tillkomsten av avtalsförslaget. Såsom departementschefen framhållit torde dock variationerna mellan olika orter när det gäller kostnaderna för sjukhusbyggnader inte vara av sådan storlek att en särskild ortsdifferentiering synes erforderlig. Av de ytterligare upplysningar som utskottet inhämtat i frågan har utskottet styrkts i uppfattningen att en ortsindeering i nu förevarande fall inte kan uppfylla det avsedda ändamålet. Ifrågavarande motionsyrkanden avstyrkes således.

Av vad departementschefen i detta sammanhang anført framgår vidare, att av de orter där mentalsjukhus planerats endast Gällivare uppvisar större avvikelser från den genomsnittliga byggnadskostnadsnivån. Beträffande det planerade sjukhuset därstädes har också särskilt bidrag förutsatts. Mot bakgrunden härav är utskottet inte berett att biträda det i motionerna I: 790 och II: 955 framställda yrkandet om särskilt bidrag för de fyra nordligaste länen.

Det föreslagna driftbidraget grundar sig bl. a. på den genomsnittliga vårdkostnaden vid vissa mentalsjukhus samt det antal inom respektive

landstingskommun mantalsskrivna patienter som i genomsnitt under året före avtalets ikraftträdande är intagna vid här avsedda sjukhus.

Mot den föreslagna anknytningen till patientantalet har erinringar gjorts i motionerna I: 793 och II: 957 samt II: 956. Motionärerna har från olika utgångspunkter ansett patientantalet under året före avtalets ikraftträdande inte vara representativt för vårdbehovet. Vidare har i motionerna I: 791 och II: 958 förordats att driftbidraget främst skulle grundas på vårdplatskostnaderna vid de sjukhus, som har den mest adekvata vården, i stället för på genomsnittet för i huvudsak samtliga sjukhus.

Med anledning av nu ifrågakarande yrkanden vill utskottet framhålla, att schablonbelopp som de nu aktuella självfallet inte kan i alla lägen ge ett helt rättvisande resultat. Såsom föredragande departementschefen anfört är bidragskonstruktionen emellertid avsedd att tillförsäkra landstingskommunerna fullgod täckning av driftkostnaderna samtidigt som den utformats på sådant sätt att ett så enkelt och lätthanterligt bidragssystem som möjligt skall erhållas. Svenska landstingsförbundet har också vid de förda överläggningarna godtagit bidragskonstruktionen. Utskottet vill vidare erinra om att överenskommelsen rörande de ekonomiska villkoren är begränsad till en femårsperiod. Mot bakgrunden härav är utskottet inte berett att förorda ett frångående av propositionens förslag härutinnan. Motionsyrkandena avstyrkes således av utskottet.

I motionerna I: 793 och II: 957 har berörts den i avtalsförslaget upptagna gottgörelsen för pensionskostnader m. m. Motionärerna har därvid uttalat, att en ökning av sådana kostnader genom nya principbeslut av riksdagen bör få jämsställas med löneökning, för vilken en anpassning av bidraget sker.

Den ifrågakarande gottgörelsen, beräknad till 20 procent av lönekostnaderna, är liksom bidraget i dess helhet schablonmässigt framräknad och har vid de förda överläggningarna i ämnet godtagits från Svenska landstingsförbundets sida. Utskottet vill därför inte förorda någon ändring av grunderna för denna gottgörelse. Därest emellertid mera betydande förändringar rörande pensionskostnaderna, inklusive socialförsäkringsavgifter, skulle inträda på grund av beslut av riksdagen, så att förutsättningarna för den träffade överenskommelsen i nu förevarande del kan anses bli väsentligt ändrade, utgår utskottet från att överläggningar om en revidering av det angivna procenttalet kan komma till stånd.

I motionerna I: 791 och II: 958 har även berörts sättet för utbetalningen av driftbidragen. Någon ändring härutinnan av den ordning som överenskommit vid överläggningarna mellan inrikesdepartementet och Svenska landstingsförbundet vill utskottet inte tillstyrka.

Under återopande av det anförda och då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

I. att motionen II: 959 icke må av riksdagen bifallas;

II. att motionerna I: 793 och II: 957, såvitt desamma avser skrivelse till Kungl. Maj:t rörande skatteutjämningsbidrag till landstingen m. m., icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 790 och II: 955, I: 791 och II: 958 samt I: 793 och II: 957, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, ävensom motionen II: 956

a) besluta, att huvudmannaskapet för den av staten drivna mentalsjukvården m. m. skall enligt de förutsättningar samt i den omfattning och på de villkor departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 31 maj 1963 förordat överföras till landstingskommunerna den 1 januari 1967;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med landstingen om deras övertagande av mentalsjukvården m. m. i huvudsak enligt av departementschefen i nyssnämnda statsrådsprotokoll förordat principavtal och eljest angivna grunder.

Stockholm den 3 december 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Bergman, Fritz Persson, fru Wallentheim, herrar Per Jacobsson, Söderberg, Kaijser, Bertil Petersson, Widén, Per Petersson, Nils-Eric Gustafsson och Harald Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Andreasson, Mellqvist, Larsson i Hedenäset, Gustafsson i Skellefteå, Gustafsson i Uddevalla, Andersson i Knäred, fru Holmberg, herrar Källstad och Turesson.

Reservationer

1) av herrar *Per Jacobsson, Widén, Per Petersson, Nils-Eric Gustafsson, Larsson* i Hedenäset, *Gustafsson* i Skellefteå och *Källstad*, vilka ansett att *dels* det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 6 börjar med »I anledning» och på s. 7 slutar med »nordligaste länen», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I det föreliggande förslaget om överförande av huvudmannaskapet för mentalsjukvården till landstingen ingår som en väsentlig princip att staten skall lämna fullgod täckning för landstingens kostnader i anledning av reformen, såväl beträffande anläggnings- som driftkostnader.

Beträffande det föreslagna anläggningsbidraget skall detta enligt avtalsförslaget, som förut nämnts, utgå med ett enhetligt belopp av 55 000 kr. per plats vid helt nya sjukhus samt med 30 000 kr. per tillkommande plats vid befintliga sjukhus. Någon differentiering av anläggningsbidragen med hänsyn till de varierande byggnadskostnaderna i olika delar av landet skulle således inte komma i fråga i vidare mån än att en ersättning med skäligt belopp skall utgå för uppförande av ett nytt mentalsjukhus i Gällivare.

Av såväl propositionen som i övrigt kända förhållanden framgår att byggnadskostnaderna är avsevärt högre i de fyra nordligaste länen än i övriga delar av landet, beroende på klimatförhållanden, höga transportkostnader m. m. Den föreslagna bidragskonstruktionen kan sålunda inte ge den rättvisa mellan olika landstingsområden som den åberopade ersättningsregeln syftar till. Det må för övrigt påpekas att även driftkostnaderna kommer att drabba norrlandslänen hårdare än övriga län på grund av det genomsnittligt högre kostnadsläget i desamma, bl. a. när det gäller uppvärmningskostnader m. m.

Med anledning av dessa förhållanden finner utskottet, i likhet med vad som föreslås i motionerna I: 790 och II: 955, skäligt att ett förhöjt anläggningsbidrag skall utgå inom de fyra nordligaste länen i enlighet med de regler som i propositionen föreslagits för uppförande av nytt mentalsjukhus i Gällivare.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag jämte motionerna I: 791 och II: 958 samt med bifall till motionerna I: 790 och II: 955 ävensom med avslag å motionerna II: 956 samt I: 793 och II: 957, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga,

a) besluta, att huvudmannaskapet för den av staten drivna mentalsjukvården m. m. skall enligt de förutsättningar samt i den omfattning och på de villkor utskottet förordat överföras till landstingskommunerna den 1 januari 1967;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med landstingen om deras övertagande av mentalsjukvården m. m. i huvudsak enligt av utskottet förordat principavtal och eljest angivna grunder.»

2) av herr *Kaijser*

3) av herr *Nils-Eric Gustafsson*

4) av herr *Harald Pettersson*

5) av herr *Andersson* i Knäred.